

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átvéve:</i>	Negyedévre . 2 frt — kr.
Egész évre . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . 3 > — >	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	Negyedévre . 2 > 50 >
Egész évre . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . 4 > — >	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

1095 július 29.

Ma, midőn a lázas törekvés majmolni a külföldet annyira elfoglalta nemzetünket, hogy multjára alig-alig gondol; ma, midőn a törpe nemzedék, nemzete történelmét alig érti már, s az ősök drága örökségét eltékozolni készül; ma midőn az ezredik év alkonyához közeledik, midőn megünnepelni készülünk országunk ezer éves fennállását, s mégis nagy királyainkra a dicső ősökre, nemzetünk nagy szentjeire az ország fővárosában s a vidéken alig emlékeztet valami: nagyon is szükséges, hogy minden alkalmat felhasználva »emlékezzünk a régiekről«, s emlékeztessük a nemzetet ezer éves multjára!

Egy ily alkalom július hó 29-ike is, Szt.-László halálának évfordulati napja, amelynek nyolczszázados emlékét csak nem rég ülte meg kegyeletes buzgósággal Győr városa. De amelyről kegyetlenül megfélemedezett szt. László városa.

Ha valahol, úgy épen itt Váradon kell minden kínálkozó alkalmat felhasználni a kegyelet és hála élesztésére a szt. király iránt.

Hisz' itt az »ifjabb királyok« tiszántúli birtokain nőtt fel szt. László.

» . . . . . a fejedelmi vitéz amaz isteni férfi, »
Kinek » . . . . . szűz tiszta szívében
Élt az erős Isten s a nemzeti ritka dicsőség! »

Itt fejlődött ki oly daliás férfivá, hogy egy fejjel magasabb volt a seregnél; oly szép lovaggá, aminőnek a régi dal leírja:

»Te arczul teljes, szép piros valál,
Tekintetemben embereknél kedvesb,
Beszédben ékes, karodban erős.« —

Ennek tulajdonítható, hogy e vidék, mely gyermekálmaival összeforrt, férfi gondjainak is élénk tárgya volt. Emlékét hirdeti az egész Tiszántúl s Várad, mely neki köszöni mindenét.

Hálával tartozik iránta egész Magyarország, mert ő fejezte be ama művet, melyet szt. István megkezdett. *Ő olvastotta össze teljesen a magyarságot a nemzet-fentartó kereszténységgel a nél-*

kül, hogy bármelyik is eredetiségéből vett volna valamit.

Magasztos életének rövid foglalatját képezi ama rövid jellemzés, melyet róla mond egy régi történelmi könyv: »A szeretetben gazdag, a türelemben nagylelkű, a kegyességben fenséges, a kegyelem ajánlékaival teljes király, az igazság követője, a szemérem oltalmazója, a szerencsétlenek vigasztalója, az elnyomottak felszolgáltója, az árvák megszánója és kegyes atyja vala.«

Amily magasztos volt élete, oly meghatározó volt halála! Halálának és temetésének körülményei történelmünk feljegyzései szerint a következők:

Csehországba indult hadai élén, hogy a cseh és lengyel fejedelmi családok közti trónörökösödési viszályt kiegyenlítse, azonban alig ért a határra, beteg tett.

Érezte, hogy életének vége közeleg, azonnal összehívatta főembereit és Marcellus prépostot, Péter ispánt Lengyelországba küldte, hogy az ott tartózkodó Kálmán herceget sürgősen hívják haza.

»Aztán kijelenté az ország nagyjainak, hogy testének fölbonnlása közel van, . . . s az Ur testét, kibén hiven hitt, kit teljes lelkéből szeretett, és kit teljes erejéből keresett magához vevén, az Urhoz boldogan elköltözött.«

1095 július 29-én ragadta el nemzetétől a kegyetlen halál.

A fájdalom, melyet e hír nemzeténél előidézett, nem ismert határt; »a legkegyesebb király halálát sirató sokaság zaja az égig szállt.« »Sirt előtte az összes magyarság, a papság úgy, mint a nép, szegény és gazdag egyaránt.«

Várad iránt való szeretete oly erős ragaszkodássá vált benne, hogy még a halál sem választhatta el tőle!

Végakarata volt, hogy kedves helyén az általa a haza Védőasszonya tiszteletére emelt basilikában, Váradon nyugodhassék. El is indult a gyászmenet a szt. testtel kísérve a főpapok, zászlós urak és a gyászba öltözött népsokaság által.

A főemberek közül többen a királyok temető helyére, Székes-Fehérvárra, a többi szentek mellé akarták vinni.

De mi történt!? Midőn egy éjjel a Tisza mellett megpihentek . . . »hát minden emberi segedelem nélkül Várad felé mégyen az szt test mind szekeresüst« láthatlan erőttől ragadtatva.

Bihar-Váradra vitték tehát, s ott helyezték el csendes nyugovóra.

A nemzeti gyász nem szűnt meg a temetési szertartások végeztével. Mert mint a legenda mondja: »az ifjak és szüzek gyászruhába öltözködve három egész esztendőn át tánczra nem keltek, s minden féle zeneszerszámaik a gyász ideje alatt hallgattak.« Örömet és vigaszt nem ismert a nép. S teljesen csak akkor vigasztalódott meg a nemzet kegyes királya elvesztén, »akihez fogható királya nem volt még Magyarországon«, midőn Róma öt szentté avatta, midőn szt István és szt Imre után harmadszor dicsőült meg envérében a magyar.

Az út, melyen a szent testet Váradra hozták, jámbor zarándokok utja lett. A hely pedig, honnan a testtel elindult magától a gyászszekér, a nemzeti kegyelet szt. helye maradt századokon át, s a jámbor magyar nemzet áldozatkészsége apát-sági monostort épített ott, a melyet a szekérről »de curru« neveztek el.

Sirja fölé szentté avatása után valamelyik buzgó tisztelője remek fejtörő-oltárt emeltetett.

»Ezen oltár, illetve sir tette idővel Váradot „Nagy-gyá“, — mint igen helyesen megjegyzi az ékes tollu történet tudós. —

A váradai egyház megtelt zarándokló hívőkkel. A betegek fohászai; a népek köny-sima milliói; a sirján történt ezernyi csodák; a meggyógyultak öröm- és hála-énekei; az ügyes-bajos feleknek e sirnál tett esküi, mely eskü szentebb volt a nemzet szemében az édes anya sirjára tett eskünél; a nemzettől nyert »kegyes«, az egyháztól nyert »szent« czim sirját dicsőségessé tették!

Királyaink Székes-Fehérvárról, hol szt. István koronájával megkoronáztatták magukat, első utjokat Szt. László sírjához vették, hogy itt, kikérvén szt. elődjük határozó pártfogását nehéz országlásukhoz, fogadást tegyenek, hogy az ő példáját követve népük boldogságán fognak munkálkodni.

Később a királyok, sőt a főrangú családok is szt. László hamvai közelében kerestek maguknak nyugovó helyet.

Azért mondja az ősrégi ének:

»Te letelepedél Bihar-Váradon,

Templomot rakatál Szűz Máriának,
Kiben most nyugoszol minden tisztességgel.
Környül fekszenek téged császárok,
Püspökök, királyok és jobbágy-urak.»

Azóta nyolczszázad viharzott el az ország és szt. László városa fölött.

S ma kérdehetjük a költővel:

»Régi dicsőségünk hol késel az éji homályban? Ah mert az ezredév alkonyán úgy látszik, hogy »az ösök elenyészett nyomdokára az esti szellő bus fővényt takar.« Kihalt a kegyelet s vele pusztulnak a *nemzeti erények*, melyek a magyart megtartották, s nagygyá tették.

Szt. László s annyi jelesek nagy alkotására, az ezredévvél daczó országra pedig az enyészett kezdi pusztító erejét rávihározni.

Lebegjen ezredéves fennállását megünnepelni készülő országa felett oltalmazólag szt. László király, s az új ezredévben óvja meg nemzetét a nagy veszélytől, melynek felhői tornyosulnak már fellette, s mely után könnyen következhetik a »sir, hol nemzet sülyed el.«

Jöjjön inkább a »jobb kor!«

Br. L.

A bulgár kérdés.

A »Kleines Journal« tudósítójától egész a legnagyobb diplomatáig (ezalatt ne tessék érteni a mi közös diplomatáinkat) egy kérdés tartja izgatottságban, mi lesz Bulgáriával? Tüntetések voltak Bulgária számos helyén Ferdinánd fejedelem és Sztoilov miniszterelnök ellen, s itt-ott zendülés tört ki. Mindenféle forradalmi mozgalmakat jelentenek. A »Szvoboda« szerkesztőségében házkutatást tartottak a legutóbbi napokban közölt cikkek miatt. A fejedelem, kit az utcai gyerekek »Czigánszki Ferdinánd«-nak hívnak — ezalatt hűsöl Karlsbadban, hova egy küldöttség ment Prágából, hogy őt az ott időző bolgárok nevében üdvözljék. A bolgár rendőrség ezalatt »üldözi« a gyilkosokat, kik a bolgár minisztertanács nyilatkozata szerint csak boszút állottak családjuk meggyilkoltatásáért. Az »Agence Balcanique« ugyanesak terjeszti a híreket, melyek mind a fejedelem és a kormány védelmére irattak. Ugyanigy irnak a keleti mozgalmak tudósítói is, kik szerint Bulgária túl van minden krízisen, Oroszország jól fogadta a bolgár küldöttséget, mely vezekelt régi bűneiért. Hja, nem olyan könnyen mond le Ferdinánd a trónról, az anarchia is sokáig készül, Oroszország se akar bevonulni Bulgáriába. Ez fáj a »saját külön«-öknek s most már lemondtak Bulgáriáról, hol:

»Vigan dudál,
A jó bolgár!«

Lapszemle.

Budapest, 1895. július 27.

A »Magyar Állam« a Vallásháború Magyarországon című röpiratról cikkezvén, a legmelegebben üdvözlö e röpiratnak megjelenését, úgy magát az illusztris szerzőt is, ki e művével megmutatta, hogy a közös keresztény érdekek védelmében minden igaz, minden becsületes embernek csak egy kötelessége legyen: a küzdelem a megismert gonoszság ellen.

A »Hazánk« a gazdasági viszonyokról cikkezik s két dologra hívja fel a figyelmet az egyik az osztrák magyar monarchia kereskedelmi mérlege, mely 17 millió deficittel végződött, a másik a kassai kereskedelmi és iparkamara jelentése a múlt év eredményéről, a

mikből gazdasági viszonyaink ziláltsága tűnik ki; ily körülmények közt az ember kénytelen agrárius lenni.

A »Magyarország« Badeni és Bánffy című cikke azzal az eshetőséggel foglalkozik, hogy Badeni alatt alakul végleges kormány. Kifejti a cikk, hogy ettől az alakulástól nem várható a belső konszolidáció.

A »Pesti Hirlap« a szerbek, oláhok és tótok által tartandó nemzetiségi kongressusról cikkezik s erőlesen tiltakozik ellene, melyet mindenáron meg kell akadályozni.

A »Nemzeti Ujság« a magyar gazdasági érdekek védelmét sürgeti. Legközelebb újra meg kell kötni Ausztriával a kiegyezést már a harmadikat. Ausztriában már is készülnek rá, nálunk még nem s a Bánffy kormány gyengeségét odaát kihasználják.

A »Magyar Hirlap« amaz okokat sorolja fel, melyek felbátorítják a nemzetiségeket az izgatásra. Jól tudják ők, hogy mozgalmak Oroszország és a Vatikán tetszésével találkoznak. A külföldről bejáró lapok még tápot adnak az izgatottságnak, ezeket kellene tiltani.

A »Budapesti Hirlap« »Munka és kenyér« cikkében felhívja a belügyminiszter figyelmét ama silány fizetésre, melyben egyes hivatalnokok sanyalódnak. A miniszter »szakképzett és kifogástalan« munkaerőt kíván, adjon akkor elég fizetést is.

A »Nemzet« Salisbury diadaláról cikkezik. Az, hogy a konzervatív párt 163 főnyi relatív többség felett rendelkezik, a liberalisokra nagyon leverő.

A »Pesti Napló« a társadalmi béke elleni merényletnek tartja az ultramontán izgatást s a revízió követelését, mely úgy sem lesz meg. Meg is fenyegeti a klerikálisokat a papi javak, a felekezeti iskolák elvételével.

Az »Egyetértés« a balkánkérdést tárgyalja; a kérdés gőcpontja Bulgáriában van jelenleg, hol Sztambulov halála megmérhetlen zavarokat okozott. Stoilov miniszterelnök ugyan igyekszik megnyugtatni a külföldet, hogy nincs baj, de ezt talán maga sem hiszi el. Ferdinánd trónja megingott s nincs okunk támogatni őt továbbra.

Hogyan szervezzük a rendőrséget?

— A bejelentési hivatal. —

A múlt héten megszakitott cikksorozatunkban már említettük, hogy jó rendőrséget képzelnünk sem lehet bejelentési hivatal nélkül.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A zöld Traun mellől,

— vagy

dupla vagy semmi!

— A »Tiszantul« eredeti tárczája. —

Ischl, 1895. július 23.

Motto:

»A hont, ahol hazánk dicső fiának
Szülői háza áll a nagy Tiszának*)
Ismered-e e hont?
Oh Nagyvárad mamelukok tanyája
Szívem nyugalmát csak benned találja
Mikor látlak viszont?!«

Göthe után (Kennst du
das Land?) szabadon.

A minap egy miniature-festő állványra helyezett képet láttam az egyik kiratban, a melyen 10—20 piros meg zöld esernyőn s fölibök húzott egyenes vonalokon kívül egyebet semmit se lehetett látni. Mi lehet ez? gondoltam magamban. A képecske szélén fölfedezett írás azután megfejtett mindent: *Ansicht von Ischl im Schnürregen.***) Jót nevettem, de bezzeg vége lett vidámságomnak vagy két nappal ez előtt; mert az ég, öntve az esőt, mintha csak dézsából zuhanna alá, megmutatta, hogy minden tréfában van egy kis komolyság. Elkészeregett szívemnek ez nem volt elég: kezembe kel-

*) Tiszán — immár túl — vagyunk, mondáná a Szerk.
**) Ischl látképe záporosóben (zsinór-esóben)

lett kerülni Dosztojevszky Raskolnikovjának, a világ egyik legsötétebb, legszomorubb regényének, amely még Itália mosolygó kék ege alatt is koromfekete gondolatokat keltene az emberfia agyában; annyira sötét is lett Kisfaludy szerint elmémben és szívemben, hogy ígéretem daczára is képtelen voltam írni. No de ma már, te esőben is oly szép, oly eredeti táj, ismét napfényben uszol s azért Arany János szerint »for ever«...

For ever, még pedig vidámabban mint a multkor; s azért kezünkbe véve a sétatálcát déli 12 óra tájban hagyjuk itt hotelünket, a hol szegény ember létünkre annyi nábobbal együtt lakunk s menjünk ki a Söfien Esplanade-ra, amely egy márványtábla tanúsága szerint egyidős a fölséges urral, a mennyiben fái 1830-ban lettek ültetve. A Traun mellett húzódik el a kettős fasor, amely a mi Körösünknel nemesek sebesebb, de jóval tisztább is, és töle egyebek közt halbősége által is előnyösen különbözik. A tulsó oldalon a Sirius v. Hundskogel, egy 508 m. magas, fenyvesekkel és lombos fákkal borított szép hegyecske emelkedik, amelynek messzelátó tornyocskájából a legpompásabb kilátás nyílik erre a kedves bájos kis fészekre. Kissé hátrább a Feuerkogel immár kékeszöldbe játszó hatalmas fejét, ahonnan a multkor egy szép estelen mint egy csillag világolt ide hozzánk az ott rakott tűz fénye. Az Esplanade maga tehát szép lenne, hanem hát a közönség?! Ha az általános benyomásról számot akarnék adni egy pár rövid szóval azt mondhatnám: ha a *fülemre* hallgatok,

azt hiszem hogy Magyarországon vagyok; de ha *szemeimet* kérdezem meg, jó Mokány Berci szerint:

Ach Gott milyen nóbel a kosok profilja

akkor, akkor, mintha nem is jöttem volna Ischlbe, mintha most is abban a városban volnék, melyről Rosenzweig halhatatlan dala szól:

In Ungarn ist ein Städtchen

Dorten sind die schönsten Mädchen

Und die Männer Gatt! wie fein,

Fahrn herein nach Grosswardein ...

No de lehet-e ezt rossz néven venni tőlük? Pénzük van, a szépet és jót miért ne szereznek meg maguknak? és Noé apánk áldása, melylyel Semet elárasztotta, nem úgy szól-e, hogy lakozni fog Sem, Jáfet sátraiban? (hogy a sátrak ma már paloták, arról Noe nem tehet). Mi tehát nem vennők rossz néven, mert ha ők nem volnának, miről irtam volna tárczát? hanem a helybelieknek, a benszülötteknek nem tetszik ez a tuláradás; ennek tulajdonítják ugyanis, amit nem örömet mondanak ki, hogy Ischl a Salzkammergut gyönyege, hanyatlik; az igazi »haute volé« évről-évre kevesbedik. A Geschäfft nem megy jól — mert »ezekkel« ki tudna gsäftet csinálni? No de »da hillt kein Jammer nicht«; mert az egész Salzkammergutban tout c'est comme chez nous! De ne is szomorkodjunk effölött, hiszen az élet esupa komédia, s a világ kerek mint a nyárs. Inkább mulassunk Sem lakozásán a kiszoritott Jáfet sátraiban. Nem kész

Néhány évvel ezelőtt Nagyvárad város tanácsa és később közgyűlése is szintén erre az álláspontra helyezkedett és egy szakközegét ki is küldte tanulmányuttra.

A tanulmányutrról szerkesztett memorandum elkészült; ezt Személy Kálmán törvényhatósági bizottsági tag, ki legmelegebben érdeklődött az ügy iránt, felülbírálta és odáig jutott az előmunkálat, hogy már az összeírást kellett volna teljesíteni, azonban félve a látszólagos kiadásoktól, az iratokat ad acta tették és azóta egy szó sincs, egy szó sem volt a bejelentési hivatalról.

Pedig ha a közrendészetten kívül a közérkölciségen, a cselédügyön, a város pénzügyi helyzetén javítani akarunk, a bejelentési hivaltal okvetlenül rendszeresíteni kell.

Vegyük csak például a most gyakran előforduló eseteket:

Innen, vagy onnan átírnak a nagyvárad rendőrséghez, hogy x. y-tól 5 frtot vegyen be, vagy nevezett erkölcsi és vagyoni bizonyítványát küldje meg.

A nyomozat megindul és bővebb adatok nélkül eredménytelen elintézésel felel a rendőrség a megkereső hatóságnak; erre a viszonzválasz is megérkezik, hogy felületesen jár el rendőrségünk, mert a szóban levő egyén lakik itt és itt, ilyen utcában és házszám alatt. A viszonzválaszhoz aztán még azt is hozzáfűzi sokszor az utolsó falusi jegyző is, hogy a nagyvárad rendőrség azt sem tudja, hol laknak az őrizetére bízott város területén.

Eltekintve attól, hogy hasonló természetű megkeresések elintézésénél rendkívül sok hasznavehetetlen munka háramlik a rendőrségre, a város méltóságával sem egyeztethető össze, hogy a falusi bíró is leczkét adjon neki a rendészet terén.

Jönnek ügyvédek, a kik igazolni kérik igazságszolgáltatási ügyekben, hogy feleik enynyi és enynyi idő óta nagyvárad lakosok, vagy ekkor és ekkor Nagyváradon tartózkodtak, vagy hogy X. és Y. a város területén ismeretlen. A rendőrség sokszor hetekig kénytelen várakoztatni a feleket, míg tiszta lelkiismerettel kiadhatja a szóban levő hivatalos bizonyítványokat.

Átírnak a bíróságok büntetendő cselekményekkel terhelt egyének erkölcsi, vagyoni bi-

zonylatainak és ismeretlen tartózkodásu egyének személyleírásainak megküldése iránt. A rendőrség a bejelentési hivatal nélkül megáll és azt sem tudja, mely oldalról indítsa meg a nyomozást, hogy a megkeresésnek eleget tehesen, hogy a szóban levő egyénekről kért adatok birtokába juthasson.

Tarthatatlannak mondják a cselédügyet is és ezt a siralmas állapotot szintén az ellenőrzés hiánya teremtette. Bejelentési hivatal nélkül a cselédügyet rendezni lehetetlen.

Most a cselédek hetekig, hónapig tartózkodnak olyan erkölcstelen tanyákon, a hol nem háborgatja őket senki és terjesztik a közegészséget veszélyeztető prostituciót a nélkül, hogy a rendőrségnek hatalmában állana a bűnös üzelmeket elősegítő kvártélyadó asszonyokat a bejelentés elmulasztása miatt megbüntetni; a nélkül, hogy ezek a faczér cselédek a nyilván tartásban szerepelnének.

A bejelentési hivatal megkövetelné, hogy minden cseléd, ha a város területére lép, azonnal bejelentsék, még pedig az által, a ki neki szállást, vagy lakást adott; a bejelentési hivatal megkövetelné, hogy a cseléd is jelentkezzen és tartózkodási engedélyt kérjen. A tartózkodási engedélyt csak azon esetben kapná meg, ha lakását is bejelenti és az olyan, hogy a szállásadó erkölcsi tekintetben kifogás alá nem esik.

A kéteshírű szállóhelyek összeírtnának és a bejelentési hivatal által hetenként legalább egyszer szigoruan ellenőriztetnének.

Igy tudná a rendőrség, hogy a város területén tulajdonképpen hány cseléd tartózkodik, azok közül kik, milyen erkölcsüek és a javíthatatlan rossz elemeket egyszerűen kitoloncoltatná a város területéről, a jóviseletűeket pedig társadalmi uton összehozott jutalmakkal tüntetné ki.

A bejelentési hivattal kapcsolatban kezelhetnék az elhelyezést, melyet most *üzletszerűleg folytatnak* vagy tizenketten és természetesen a cselédtartó gazdák hátrányára.

Mert bebizonyított tény, hogy a cselédügy tarthatatlan rossz voltát nagyrésztben a helyszerző intézetek idézték elő.

Az intézet tulajdonosok minden áron üzletet akarnak csinálni és kifutóik útján oda működnek, hogy az állandóknak bizonyult cseléde-

ket is csábos ígéretekkel kicsalják a helyeikből.

Az elhelyező intézeteket tehát meg kellene szüntetni, s mint említettük, hatóságilag kezelni.

A városnak sem kellene magasabb díjakat szedni a felektől és cselédektől, mint a megnyit az intézettulajdonosoknak enged a szabályrendelet és nemcsak hogy áldozatába nem kerülne ez a rendkívül előnyös ujtás, de még szép összeggel járulna hozzá a bejelentési hivatal fentartási költségeihez.

Azt talán felesleges mondanunk, hogy ha a bejelentési kötelezettség fenállana a város területén, akkor nem születtek volna a »pakfongvárosra« csinált »Nach Grosswardein«-féle nóták, mert az éjjeli lepkék sem repkednének olyan szentelenül a legfőbb téreken és utcákon, mint most, mert a rendőrségnek módjában állana a kellő és szigorú ellenőrzést kifejteni.

De hát a bejelentési hivatalnak egy rövid cikkben elő sem adható előnyeín kívül nézzük még azt is, hogy a közrendészetten kívül finanszáliter hogy állunk ezzel a kérdéssel?

Most a szélrózsa minden irányából, de különösen a szomszédos vármegyékből, kényekedve szerint özönlik be a város területére a dologtalanok, koldusok egész serege és az utcán, vagy otthon százával appellálnak az idegen nyomorultak, vagy svihákok az irgalom nevében kiadott filléreinkre, melyek bizony összegyűjtve szép összeget képviselnek évenként.

S midőn a szegényeknek odadobott filléreinkből az idegenek tengenek, lengenek, addig a saját szegényeink éheznek és fáznak, pedig ha a bejelentési hivatal segítségével a beözönlést megakadályoznók, a *szegényügyet* is lehetne rendezni kevesebb áldozattal, mint a megnyit most hozunk évenként csak azért, hogy az idegen éhezők beengedésével veszélyeztessük a közbiztonságot.

Az illetőség kérdésében is mily nehézkesen járunk el most. Nincs nyilvántartásunk arról, ha a házasfelek elválnak, ha a leánygyermek férjhez mennek, ha a fiugyermek a város területéről eltávoznak és midőn illetőségi ügyeikben határozni kell, sokszor évekig elveszeke-dünk egy-egy hatósággal, míg a miniszter nem szól közbe és kettévágja a gordiusi csomót,

multság-e látni azt a merészen hajlott orru sötét szemü duennát, *Defregger eszményi szép alakjainak viseletében.* *) a ki ott feszeleg két nem kevésbé orientális sportsman társaságában Lábaik ismeretes hajlását a szűk magas fekete harisnya, még jobban előtűnteti; mint igazi kerékpárosok szabad nyakkal lévén Strobl pompás mellszobor mintái lehetnének. Fényes járművek az Esplanade korlátjához támasztva pihen, de hezseg szemük annál merészebben s élénkebben jár körül, s épen nem pihen folytonosan az említett tiroli viseletben bájkodó donna szépségén. Apropos kerékpár! itt már fájdalom nemesak sok megbolondult k ö s z ö r ü s de megbolondult k ö s z ö r ü s n é is van. Az An der Wien színház művészpárja Girardi és Girardiné pl. nagy szenvedélyvel kerékpároznak; a gonosz nyelvek hozzáteszik, hogy az előbbi le is bukott egy párszor az aczélparipáról, holott ez utóbbi alkalmatlanabb ruhája daczára is pompásan lovagol rajta. Különben jó ha még csak az aczélparipán lovagol...

Azt mondtam, »mebolondult köszörüs«, ha nem is irták volna a multkor az »Egészség« valamelyik számában, hogy a kerékpározás növényben lévő egyéneknek igen ártalmas, nem a forgó dervisek ijesztő látványa ujul-e meg abban a fücskában, aki mélyen meghajtott derékkal, feszült vonásokkal, kidülledt szemekkel

vágtat felénk, mintha legalább is keresztül akarna menni keresztény lelkünkön. De sok bolond ember is van ezen a világon, mondaná Izidor bátyánk, de nem hiába okos ember, most is igaza van.

No de fordítsuk el szemünket e látványtól; láthatunk itt néhányat Jáfet gyermekeiből is. (Piae memoriae Anonymus szerint a magyarok Jáfettől származnak.) Nem ott sétál-e a budapesti törvényszék derék elnöke, s az a jó magyarképű ur, szép magas karesu leányával nem Szeged polgármestere? És ismert szerénységemhez képest magamat nem is említve, Szt.-László városából is van néhány ismert alak azokon kívül is, akik nem Árpád apánkkal jöttek be Munkács felől. No de ezekről nem szólok névszerint, nehogy pletykába keveredjem. Hanem nini ott jó szembe velünk az örökké, csak az imént jubilált Strausz, e halhatatlan keringő király, aki egy szép villában szintén Ischlben nyaral; könnyű neki; szegény megboldogult Andrassy Gyula gróffal elmondhatja ő is:

»Ha elsétálok estelente
A rólam nevezett uton« . . .

A minap épen a róla nevezett uton, mely a zugó Traun partjain kanyarog (Strauss-Promenáde) láttuk sétálni. Most épen egyik darabját adja elő nagy praecisióval *) a kis Musikpavillonban elhelyezkedett cylinderes zene-

kar (Ischlben csak a muzsikások viselnek cylindert, aminek tudom örül otthon valaki!) A dal árján elandalogva örünk el a kis kioszk elé (amely távolról sem olyan pompás, mint Salamon bátyánk kupolás mauzoleuma a Széchenyi-téren), Szobor van ez előtt is; csak hogy nem szent szobor, hanem egy pogány uri hölgy áll a márvány talapzaton; olyan hitványka különben, hogy csak a versért említem föl, amelyet alatta márványba véstek, mint az epigramma költészet remekét (ők tartják annak.)

Man nennt als grösstes Glück auf Erden
Gesund sein, ich sage: nein!
Ein grösseres ist's: gesund zu werden!

No de akármit mond a bolond német, ugy-e édes Szerkesztő Uram! ott a dorongos-hegyi Tusculumban, legjobb dolog: egészségesnek maradni. Ezt kívánom tehát édes mindnyájunknak!

Giulio Luncasproni.

Apróság.

Művész szerénység. Legutóbbi vendégszereplésem alkalmával — beszéli egy harmadrangú színész, — ki akarták fogni a lovaimat, de a derék állatok oly hevesen rugdostak, hogy senki sem közeledhetett kocsimhoz. A lovak mindenkép maguk akartak abban a dicsőségben részesülni, hogy engem haza vigyenek.

*) Tiroli népviseletben!!! valóban alles hat seine Grenzen . . .

*) Es nem praecisitással mint azt a nyelvrontó journalistica írja!

vagy sokszor nincs tudomásunk arról, hogy a nő elvált férjétől, vagy a leány férjhez ment a fiu eltávozott és adófizetés útján szerzett más-hol illetőséget és mi nyilatkozunk, hogy nagyváradiak.

Az ilyen nyilatkozatok után szoktak következn azok a kórházi és a többi számlák, melyeket a városi pénztárnak kell kiegyenlíteni.

A városnak van egy szabályrendelete, mely kötelez mindenkit, a ki a város területén huzamosabban akar maradni, hogy telepedési engedélyt, vagy kötelékbe való felvételt kérjen.

Most nagyon sokszor beköltözik Nagyváradra 7—8 tagból álló család a nélkül, hogy volna nekik miből élni és a rendőrség nem tud róla.

A bejelentési hivatal létesítése után az ilyen jövevényeket szorítanak a telepedési engedély, vagy a kötelékbe való felvétel kérésére és ha a tárgyalások során az tűnnek ki, hogy a folyamatok csak a város szegényeit jöttek szaporítani, vissza lehetne őket utasítani illetőségi helyükre, ha pedig kimutatnák keresetképességüket és vagyoni viszonyaikat, a negyven forint illetéket fizetnék be a városi pénztárba a szabályrendelet értelmében.

Szóljunk-e még ezek után azon nagy összegekről, melyeket évenként le kell írni az adóhivatalnak azért, mert az adózó polgárok *eltűntek* és nem lehet bejelentési hivatal nélkül kutatni, hogy hová lettek; szóljunk-e arról, hogy a rovott előéletűek szemmel tartása teljesen lehetetlen a többször említett intézmény nélkül?

Azt hisszük, felesleges.

Az elmondottak is képesek meggyőzni mindenkit arról, hogy a bejelentési hivatal létesítése ma már egy percre sem késheik, amint ezt minden nagyobb vidéki város nem csak hogy belátta, de be is bizonyította az által, hogy rendőrségét ilyen uton reorganizálta!

—f.

NAPTÁR.

— Julius 28. —

Vasárnap, Róm. kath. F. 8. Incze pp. Prot. F. 7. Incze. Gör. kelet július 16. A. 8. Atenog. Izr. Ab. 7.

Nap két 4 óra 21 p., nyug. 7 óra 19 p. Hold kelt 11 óra 29 p. nyug. 1 óra 4 p.

Julius 28. Az érmelléki takarékpénztár közgyűlése.

28. Tűzoltó-bál B.-Ujfaluban.

Aug. 3. Mérnökök barátságos összejövetele Tenkén.

4. A »Hunyadi« gőzmalomipar részvénytársaság rendkívüli közgyűlése, d. e. 10 órakor.

20. Iparos ifjaknak kirándulása Dobrest és vidékére.

23. Iparos ifjak önképzőkörének közgyűlése.

Október 7. Katonai lóvászár Nagy-Szalontán.

9. Katonai lóvászár Nagyváradon.

12. Katonai lóvászár Ér-Mihályfalván.

Tűzrendészeti kérdés.

A városunkban pénteken éjjel Oláh Ferencz Mészáros kárára kiütött tüzeset, a segély késedelmezése által Nagy-Körös utcai lakos társainkra végzetessé válhatott volna, mert a tűzoltóság megjelenésekor már a tűz oly arányokat öltött, hogy annak lokalizálása a legnagyobb erőfeszítést vette igénybe.

Hála a vízvezeték létesítő városi tanácsnak, a vízbőség és szélesend meg mentett bennünket azon szomorú látványtól, hogy a Nagy-Körös utcát ma romhalmazznak, annak lakosait földönfutóknak nem mondhatjuk.

Tűzoltóságunk, megérkezése után dicséretes buzgalom és erőfeszítéssel meg tett mindent a veszedelmet a fejünk felől elhárítsa, ugyde, valjon késedelmével — megmenthetett volna-e bennünket, ha ezen tüzet egy kis szél végig viszi a városon. Ez a kérdés — és az, miből származott a tűzoltóság késedelme?

A dolognak utána jártunk és ügybuzgó főkapitányunknak figyelmébe ajánlva a következőket közölhetjük:

A tűz keletkezését a tűzjelző toronyőr nem vette észre, a tűzoltóságot nem értesítette, sőt

a gyanus világosságra őt a tűzoltó őrtornyáról figyelmeztették.

Nagy Sándor tűzoltó az őrségen levén, feltűnt neki a gyanus világosság és a telefonon a toronyőrtől annak származása felől kérdőzködött. Ez a helyett, hogy a tűz irányát, vagy a tüzet egy általában, a tűzoltósággal közölte volna, a nagy közönség értesítésére szánt vész harangokat kondította meg és habár a tűzoltóság a harang kondulására rögtön készenlében tette magát, a tűz holléte és iránya felől tudomást nem kapván *kivonult ujjáronson a világosság irányában a tüzel keresni.*

Nem szabadna megtörténni ilyen esetnek tűzrendészetünk vagyönbiztonságunk terén. Ez eset a vétkes hanyagság sorozatába tartozik és hisszük, hogy főkapitányunk, kit a tüzesetnél, mint egy hadvezért láttunk, minden irányban meg teszi a tűzoltó főparancsnok helyettes Diósy Somával egyetértőleg intézkedéseit, keresni fogja és megtalálja az eszközt arra, hogy a vétkes mulasztó toronyőr megfenyítették és hasonló eset többé elő ne forduljon.

A tűzoltó parancsnokságot pedig ez alkalommal arra kérjük, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel hasson oda, hogy azon terve, mely szerint a toronyban, ne a harangozó, hanem köteleességtudó tűzoltó álljon őrt, a saját reputációjának megóvása érdekében is, minél előbb valósítsa meg, mert a nem informált közönség ezen késést és a kezelés hanyasága a tűzoltók lustaságának volt hajlandó betudni s nem egy jogos kifakadást hallottunk késedelmezése felett elhangzani.

Ez alkalommal még egyet ajánlunk rendőrségünk figyelmébe. Azt ugyanis, hogy a tüzesetnél, igyekezzék a nagy közönséget a tűzoltók mozgathatása érdekében, a tüztől távol tartani, mert bizony-bizony ez zsetben és épületes dolgok kerültek a lábatlankodó közönség és tűzoltók között felszínre.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-Jéle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **A király Kis-Czellben.** A Kis-Czell környékén tartandó őszi lovasgyakorlatokra a király is lejön Magyarországra. Fogadtatására már most is nagy előkészületeket tesznek. Különösen a szent Benedek-rend akar kitenni magáért, hogy az uralkodót minél fényesebben fogadhassa. A »P. Corr.« a királynak Kis-Czellbe érkezéséről ezeket jelenti: A király szeptember 17-én érkezik Kőszegre s ott marad 18-án. A Szent Benedek-rend kolostorában száll meg, melyet erre az alkalomra átalakítanak, hogy ő felségét ne csak illő fénynyel fogadják, de otthonosan is érezze magát a köztisztviselőben álló rend körében. Az átalakítást és rendezést ft. Fehér Ipoly pannonthalmi főapát ur ő méltósága maga vette kezébe. Az uradalom építésének terveit keresztülhuzta, mert a kolostort nem akarja jellegeből kivetkőztetni. Tizenhat szoba fog a király és kísérete rendelkezésére állani; valamennyit parkettázzák; új ajtókat és ablakokat készítenek; a folyosókat aszfaltozzák, úgy hogy a kolostor teljesen új külsőt vesz magára. Miután ő felsége számára a nagy étkezőhelyiséget fogadó és társalgóteremmé alakítják át, az étkezés az udvaron lesz a királyi sátor alatt. Ez az a tábori sátor, melyet a király a hadgyakorlatok alkalmával használni szokott. A kolostor nagy fogadótermében ott lesz ő felsége hiven talált életnagyságu arcképe és Erzsébet királyasszonyé is, fiatal korából. Ott lesz továbbá leá-

nyának, Mária Valéria kir. hercegnőnek kitűnően talált fényképe saját aláírásával, melyet egykori tanítójának, a tudós Rónai Jácintnak ajándékozott a kir. hercegeasszony. A butorzat fejedelmi, lehetőleg a király kedvelt színeivel. Ott lesznek láthatók a falakon a civilizáció és humanitás szolgálatában álló érdemes rendnek számos történelmi emlékü nagy olajfestményei Pannonthalmáról: A király szülei, Ferencz Károly és neje Mária Terézia férjével; szent Mór és Placidus; ott lesz Pannonthalma képtárának egyik valódi kincse: István király, midőn nevelésbe adja Imre herceget Gellért püspöknek, ki szintén valódi szt. Benedek-rendjéből emelkedett egyházi méltóságára. A butorremek a kézi művészet maradandó emlékei. A királyt megérkezésekor a lépcsőház előtt Fehér Ipoly főapát fogadja.

* **Uj kath. kör.** A kisvejkai kath. kör alapszabályait a belügyminiszter a jóváhagyási záradékkal ellátta.

* **Az évesdi járásbiróság, mint te-lekkönyvi hatóság.** A magyar királyi belügyminiszter értesíti a vármegyét, hogy hozzá, az igazságügyi miniszter által tett átirat folytán, a törvényhozás utólagos jóváhagyásával, esetleg fentartásával, az évesdi kir. járásbiróságot saját területére, 1895. évi október hó 1-étől kezdve te-lekkönyvi ügyekben birói határozati joggal ruházta fel.

* **A radnai bucsuk jubileuma.** A híres bucsujáráshelyen, Radnán, most ünneplik meg kétszáz éves fordulóját annak, hogy az áhitatos közönség Radnát bucsujárással keresi fel. Ez alkalomból Temesvárról elindultak Radnára a megyei bucsusok; különösen sok résztvevő érkezett Verseczről, Fehértemplomról, Károlyfalváról és a közeli falvakból. A bucsusok ünnep-séggel vonulnak be Radnára.

* **Az anyjokkal verekedő grófnők.** Tegnapelőtt éjjel Bécsben egy rendőr három hölgyet állított közcsendháborításért a rendőrség elé. A rendőr jelentése szerint a hölgyek Tábor utcában a »fekete sas« vendéglő mellett az utcán verekedtek. A kihallgatáskor kitűnt, hogy a verekedő hölgyek: Smetkov Matild grófnő és két leánya, kiknek egyike alig egy pár hét előtt szökött meg édes anyjától — kit a — kedves mama rendőrileg hozatott vissza.

* **Az új anyakönyvi felügyelő.** Tegnap érkezett le a városhoz a miniszternek az anyakönyvi felügyelő kinevezésére vonatkozó rendelete, melyben a város közönségének hivatafosan tudomására hozza, hogy a jelzett állásra Szunyogh Loránd b.-ujfalui főszolgabíró-t nevezte ki.

* **Áthelyezett esendőőr.** Belügyminiszter értesíti a vármegyét, hogy a hagymási őrsöt, Ágris községbe helyezte őt.

* **Bányászok szerencsétlensége.** Ismét bányaszerencsétlenségről hoz hírt a táviró Bochum, poroszországi városkából telegrafálják, hogy a Prinz von Preussen tárnában az elmult este erős viheder pusztított, a mihez a nagy mennyiségben összehalmozott kőszénpor felrobbanása is járult. A szerencsétlenség híre hamar elterjedt a városban és leirhatatlan izgalmat keltett. A bányászok feleségei és gyermekei jajveszékelve rohantak a tárnához, ahol már ekkor megindultak a mentési munkálatok. Reggel hat óráig harminczhárom halottat hoztak felszínre. A szerencsétlenül járt bányászok arca úgy el van éktelenítve, hogy családjaik is alig ismernek rájuk. Az élve felhozott sebesültek száma tizenegy; ezeket a Bergmannsheil intézetben ápolják. Hogy meny-

Folytatás a mellékleten.

Megjegyzem, hogy az egész fényére árnyékok vetett az iskolásoknak részvétlensége, mert jóllehet, értesítve volt a dologról, még sem jelent meg egyetlen tagja sem. r. l.

Kereskedelmi és iparkamaránk 1894. évi jelentése.

II. Különös rész.

A növény és állatorzági és terményekkel való kereskedésünk az 1894. évben feltűnőbb változást nem mutatott fel, hacsak a rosszabb forgalmi viszonyt nem tekintjük változásnak.

A múlt év alacsony gabona árai a *gabonaneműekkel való kereskedést majdnem teljesen megbénította. A buza üzlet az 1893. évben keletkezett ár miatt az év elején vontatott lanyha hangulatban indult és ezen irányát az egész év folyamán megtartotta. Ezen üzlet ágat aztán tönkre tette a kamara területen a nagyváradi »László« gőzhengermalom közismert okok miatt előtti bukása és az üzem beszüntetése — mely malom szükségletét — majdnem egészben a kamarási területről szerezte be s mely átlag évi 360.000 m. m. buzának feldolgozásának felel meg és a mely kereslet hiány a kínálatnál veszedelmesen volt érezhető.*

A rozs üzlet, a buza üzlet nyomása alatt hasonlóan kedvezőtlen volt, mindaz által ezen üzlet ág — rossz tengeri termés következtében a kisebb fogyasztók részéről élénkebb forgalmat tüntetett fel.

Az árpa üzletről is ugyanazt jelzi kamaránk, amit rozs üzletünkről, csak hogy ezen ág nál forgalom még élénkebb és kereslet kevésbé erősebb volt — közepes jó árakkal — de csak a helyi szükségletben és ez eredményezett az év vége felé csekély áremelkedést is, úgy, hogy míg az év elején az árak serfőzésre: 7 frt, etetésre pedig öt forint — addig az év vége felé 40—60 kr. ár emelkedést mutatott fel.

A tengeri üzlet a sikertelen termés a forgalmat korlátoztatta s habár az árak az év közepe felé emelkedést mutattak fel még sem történtek forgalmi költségek. Az árak az év elején: 3 frt 90 — 4 frt — az év végén pedig 5.50 — 5 frt 80 kr.

A paszuly, gyenge termést adott — mégis csekély forgalmi árat mutatott fel — mert az előző évről, készletünk volt 4—5000 mm. árak: 7 frtől — 8 frt 50 kr. között váltakozva kötettek.

Kendermag forgalmunk csekély volt; Luczerna és Lóhermag középtermés mellett sikeresebb forgalmat és nagyobb mennyiségű termelést mutatott fel de gyenge árak mellett kötöttek az üzletek.

A dohány termelés a kamara területén nagyobb teret hódított már magának és az 1894. év folyamán és így a nagylétei dohány-beváltó-hivatal hatásköre alá eső területen 88.672 kgr. terméssel több szállított be, mint az előző évben. A minőség általános közepes, míg a nagylétei beváltó hivatal területén kitűnő volt; pedig ez évben 46. kath. holddal kevesebb ültetett be. — Átlag 1 hold föld 624—646 kgr. termést adott — amely 109 frt 98 kr. — 116 frt 08 kr. jövedelemnek felel meg.

Megemlékszik még a kamarai jelentés a takarmány szükségéről és közli a nagyváradi áruraktár részvény társaság a forgalmának kimutatását, mely szerint az 1893 július hó 1-től 1894 évi június hó 30-ig be raktározva volt: 29.161 mm. buza; Rozs: 32718, Árpa: 1582; Zab: 1627. Tengeri: 1378; hüvelyes vetemények: 4790; Örlemények: 10.046 méter mázsa.

Bortermelésünk a lefolyt évben alig hozott valami figyelemre méltó változást; borkezesedésünk pedig a már megkezdett import irányban tovább folyik és a lefolyt évben élénk forgalmu volt de rossz készlettel; a gyümölcs termelésünk semmi figyelemre méltót fel nem mutatott; míg diókereskedésünk az a szokatlan eset állott elő, hogy a megkezdett alacsony árak, csak az évad után mutatott fel csekély áremelkedést; míg szilva termelésünk és a mely »szilva pálnka« főzésre használtatott fel, kevesebb eredményt mutatott fel az

előző évinél csak a belényesi járásban volt jobb termésünk.

Állat tenyésztésünk és kereskedésünkre nézve a lefolyt év nem volt kedvező: A szarvasmarhakereskedés az egész év folyamán egyre csökkenő árak mellett lanyha irányzatban folytatott; a lótenyésztés és kereskedést illetően érezhető volt a teletetéstől való félelem s így nagy kínálat és olcsó árak mellett sem igen költöttek üzletek. Sertés kereskedésünk habár ez irányban kamarai területünk az első helyet foglalja el — sem adott kellő eredményt, mert a kereslet a nagymennyiségű kínálattal szemben csekély volt és úgy az árak folyton hanyatló irányban és eséssel zárodtak.

Juh és aprómarha tenyésztésünk oly csekély kamarai területünkön, hogy ez irányban változás nem is volt várható, nem is állott elő. Közli a kamara ezek mellett az év folyamán a Nagyvárad heti és országos vásáraitra felhajtott állatok kimutatását, mely szerint felhajtott 1894. évben: hizott sertés; félhizott sertés; sovány sertés; süldő és malacz összesen: 260.369 drb. Hizott marha 581; jármos ökör 19.910; fejős tehén 12699; borju 9174; bivaly 850; juh 23674 és ló 25218 drb.

Kamaránk ezen jelentéseinek záradékául azon kérelmet terjeszti a kereskedelmi miniszter ur elé, miszerint ez hatna oda, hogy a kőbányai sertéshizláló dezertualizációját a földművelésügyi miniszter urral egyetértelműleg keresztülvinni, és kamarai kerületünk érdekeltjeinek actióját ez irányban támogatni sziveskedjék.

Naiv kívánság! Hogy gondol kamaránk olyat — hogy a mindent, a főváros javára centralizáló kormány ezen kérését figyelembe veszi. Miért nem kéri a papi vagyonok elvételét közgazdasági életünk emeléséhez — azt hisszük, hogy ez irányban kérelme nem hangzanék el a pusztában!

(Folyt. köv.)

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény.

A m. kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1895. évre szóló hadmentességi díj kivetési lajstromok 1883. évi 44. t.-cz. értelmében 8 napi közszemlére folyó hó 30-tól augusztus 7-ig bezárólag a városi adóhivatal udvari épületének hivatalos szobájában azon figyelmeztetéssel tétetnek ki, miszerint azt az érdekeltek megtekinthetik és hadmentességi díjuk elleni netáni felszólamlásukat Nagyvárad város közigazgatási bizottságához 15 nap alatt benyújthatják.

Nagyvárad, 1895. évi július hó 25-én.

Bordé Ferenc,
tanácsnok.

IRODALOM.

— »Magyarország monográfiája.« című, a millenniumra kiadni szándékolt mű Bihar megye és N.-Várad város hadtörténelmi adatainak megírására a szerkesztő bizottság »Ujhelyi Béla m. k. nyugalm. esendő őrnagyot kérte fel, ki e fontos meghívásnak bizonyára ép oly lelkiismeretesen mint szakértelemmel fog megfelelni.

E G Y L E T.

A nagyváradi iparos ifjak egyletéből.

A nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző egylete félévi közgyűlését f. hó 28-án d. u. 3 órakor tartja meg, ha a tagok azonban határozatképes számban jelen nem lennének, a közgyűlés jövő hó 11-én fog megtartatni.

Tudomására adjuk egyszersmind az érdekelteknek, hogy az alapszabály könyvecskéket, melyeket a módosítás folytán újból kellett készíttetni, az egylet rövid időn szét fogja osztani tagjai között.

MULATSÁG.

Táncmulatság a Szt. László fürdőben.

A Szt. László fürdő dísztermében jövő hó 4-én vasárnap, a szegény betegek javára jótékony célú táncmulatságot rendez a fürdő gondnokság 50 kr. belépti díj mellett. Hiszük, hogy a fél nyolczkor kezdődő táncmulatságon már csak a jótékony cél érdekében is nagy közönség fog megjelenni.

A fürdő gondnokság a táncvizsgálat a következő szövegű falragaszokon hirdeti:

A Szt.-László püspök gyógyfürdő dísztermében f. évi aug. hó 4-én vasárnap, a szegény betegek javára tartandó jótékony célú táncvizgálo m r a a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja a fürdőgondnokság. Belépti díj 50 kr. Kezdeté fél 8 órakor.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap: d. u. *A két árva.*

este: *Az asszony verve jó.*

FAUSZT.

(Strakosch Febea utolsó fellépte.)

Margit szüziés lényének színpadon való érzéketése mindég legfőbb vágyát képezte azoknak az énekesnőknek, akik ez alakot megérteni képesek voltak. — Strakosch ezt pice de resitancenak hagyta, mert hiszen az igénybe veszi összes drámái erejét és hangját is.

Maga a megjelenés eszünkbe juthatta a német mondák Grethenjét, egyesült benne mind az a báj és kellem tökéletesség és szendeség, mely felruházta őt a »l e g s z e b b« nevével.

Kaulbach világhírű Gretchen képét láttuk megelevenedve.

Csak ismétlésekbe esnénk, ha elmondanánk róla, hogy könnyűséggel győzte le remek szerepének nehézségeit. — Hangjának ereje, frissesége, csengése a drámái jeleneteket csodálatosan visszatükröztető alakja ismét extasisba hozták a közönséget, mely nyílt jelenetekben perczekig tapsolta s gyönyörű ezüst koszorúval, egy nemzeti színű szalagos boszorúval, melyre ez volt felírva: »*A Mehe Febea Strakosch. Ses admirateurs.*«

— Nagyvárad, 1895. VII. 27.

s több csokorral tüntette ki. Réthy Laura egy remek kis marqueritte virágokból készült mellcsokrot küldött. A természetesség, a művészi tehetségnek e kitűnő méltánylása dicséretére válik a közönségnek.

M e z e y (Faust) méltó volt partneréhez, csengő, szép hangjával s kivételkép játékával hatást ért el.

C s a t á r ismét remekelt. S u g á r Aranka (Siebel) kedves jelenség volt, biztosan mozgott a színpadon, s szonor hangján elénekelt dalát »Helyettem kis virág«, meg is ismételtették. Nyílt színpadon kitapsolták s ez Strakosch mellett — váratlan, de méltó hatás.

Hunyadi és Bartsch Aranka kis szerepüket kedvvel s hibátlanul játszották meg.

Barna Izsó karmester, ha e három opera betanításánál többet nem is tett volna e szonban, — pedig tett, — őszinte elismerésünket érdemelte volna ki fáradságáért.

REGENY-CSARNOK.

Válás után.

Elbeszélés.

2

Irta: Horvát (Horovitz) Lipót.

Ellenségei még mást is suttognak, nyíltan ki merne a puritán jellemű vezérigazgatóról egy hangot is kiereszteni ajkán, mely a közbecsülés és határtalan bizalom oly tökéletes harmóniájába zavarólag beleszólna.

Suttogják azt, hogy nem mindig volt oly merev hajthatatlan puritán jellem Cserey Gábor; sőt nagyon is szerette a változást, zajt, szóval az élet tengerhullámain való izgatató ringatózást.

Mutatja ezt — mondja a rágalom — nem

nyi lesz még a halottak és sebesültek száma, azt nem lehet tudni, csak a tárna előtt siránkozó asszonyok és gyermekek zokogása sejteti, hogy sokan keresik szeretteiket. — A felrobant tárna a harpeni bánya társaság tulajdona. Az anyagi kár nem tulságosan nagy.

* Demjén Ernő temetése. Ma délután ment végbe a korán és hirtelen elhunyt derék fiatal posta- és táviráda titkárnak Demjén Ernőnek a temetése uri-utczai lakásából, hol is a gyász ravatal mellett az elhunyt édesanyja testvére és sógorán kívül kartársai az összes pósta- és távirádatisztek megjelentek, valamint az összes levélhordók s nagyszámu előkelő közönség rőtta le kegyeletét jelenlétével a megboldogult és családja iránt, a temetési szertartást Csák Máté ev. ref. lelkész végezte, ki megható imát mondott a megboldogult fölött, minek végeztével a légmentesen elzárt érc koporsót a 4-es fogatu gyász halottas kocsira helyezték a temetkezési intézet dísz testőrjei ezek után megindult a gyászmenet a vasuti állomásra, hol szintén ravatalra lett helyezve az elhunyt és ott is Csák Máté megható beszédben bucsúztatta el az édesanyjától, testvérétől és kartársaitól s ezek után föltették a vasuti kocsiba, mivel szülőföldjére, Szatmáron temetik el ma délután. A koszoruk feliratai a következők voltak:

Felejthetetlen fiannak — Szerető édes anyja.
Kedves öcsénnek — Szerető testvérei.
Czobel Károly — A legjobb barátnak.
A nagyváradai pósta- és távirádhivatalok tisztikara — Demjén Ernőnek.

A gyulai tisztikar — Szeretett titkárnak
Az orosházi m. kir. posta- és táviráda személyzete — Demjén Ernőnek.

Az igaz barátnak — Jenő és Zoltán.
A m. kir. pósta- és táviráda-igazgatóság —
A felejthetetlen kartársnak.

Demjén — Ernőnek — Sebők Sándor Békés.

A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai dísztemetkezési intézete végezte a legnagyobb rendben.

* Engedélyezett kegydíj. A Missuray Ágoston nyug. vámfelügyelő részére megszavazott évi 180 frt kegydíjat a belügyminiszter engedélyezte.

* Eljegyzés. Márky Albertnek, gróf Almássy Dénes sarkadi uradalmi számtartójának bájos leányát: Olgát eljegyezte Verner Kálmán margittai szolgabíró Sarkadon családi körben.

* Kéménytűz. Tegnap este 10 órakor, Nógál utcán özv. Szücs Gáborné kéménye kigyulladt, de az azonnal kivonult tüzoltóság elfojtotta a veszélyt.

* Új gazdasági tudósító állás. A földmívelésügyi miniszter, az Érmihályfalvai járásban, még egy gazdasági tudósító állást rendszeresített s kéri a vármegyét, hogy ez állásra, minden tekintetben alkalmas és megfelelő egyént hozzon javaslatba.

* Temetés. Bereczki Béla, helybeli köztisztviselő álló iparos temetése ma délután lessz kifizés-utczai lakásáról. Az ifju halott sirjánál, az iparos ifjak dalárdája fog gyászdalokat énekelni.

* Ellopott vasuti pénztár. Tegnapelőtt este 9 órakor Hinterbrüll állomás pénztárosa a pénztártól eltávoztván, hogy egy villamos vonatot Mödling felé irányítson. Mig az irányítást eszközölte, ezalatt egy ismeretlen tettes az ablakon át behatolt és a napipénztárt elemelte. A rendőrség, — mint levelezőnk írja bottal üti a tolvaj nyomát.

* A rendőrség figyelmébe ajánljuk azt a néma csavargót, ki végigkoldulja az egész várost, s ahol nem kap semmit, ott fenyegetően lép fel. Hétfőn pedig a Schlauch téren egy előkelő uriasszonyt riasztott meg bestiális mérenyletével s hazáig kísérte. Csak a szolgasze-

mélyzet közbelépésére sikerült elriasztani. Hiszszük, hogy rövid idő alatt megszabadítják a várost e gyalázatos sőpredéktől.

* Vadászterületek bérbeadása. Hajdu bagos község vadászterülete folyó év augusztus hó 5-én d. e. 9 órakor fog h. bagos község házánál tartandó nyilvános árverésen bérbe adatni.

* Megmárt ember. Glac János nagyváradai illetőségű csavargót Fugyi község határában megtámadta és több helyen megmárt három kutya. A szerencsétlen ember Váradra jött be. Felhívjuk a figyelmét a rendőrségnek, hogy jó lenne intézkedni a szegény embernek a Högyes-féle intézetbe beszállítása iránt, mert igen valószínű azon gyanus hírek után, melyek Fugyiból érkeznek, hogy a három eb veszett volt.

* Háromféle asszony. Van ugyanis feleség, asszony és hitves. A feleség szereti az urát, az asszony kiméli, a hitves türi. A feleséget önmagunkért vesszük, az asszonyt házi barátainkért, a hitves a viláért. A feleséggel mindenben meg egyezünk, az asszonynyal megférünk, a hitvessel rendelkezünk. A feleség a házi gazdaságot intézi, asszony a házat rendezi, a hitves a dinom-dánomról gondoskodik. Ha betegek vagyunk, a feleség ápol, az asszony meglátogat, a hitves hógylétünkről kérdezősködik. Feleségével sétálni, az asszonynyal kocsikázni, a hitvessel kirándulni megy a férj. A feleség gondjainkban, az asszony pénzünkben, a hitves adósságainkban osztozik. A feleség a gyermek anyja, az asszony barátnéja, a hitves urnője. A feleség megsiratja halálunkat, az asszony panasolja, a hitves gyászolja. A feleség halálunk után egy évre férjhez megy, az asszony hat hónapra, a hitves hat hétre és végre ha szerelemből nőszülünk: férj és feleség lesz belőlünk; ha kényelemből: ur és asszony; ha viszonyból: hitvestársak.

* A belügyminiszter, tekintettel azon körülményre, hogy f. é. október 1-től az állami anyakönyvvezetők vannak kötelezve a népmozgalmi adatoknak beszolgáltatására, azon időtől a törvényhatóságokat a halálozások és halálokok nyilvántartásától s évi kimutatásától felmentette. Egyben részletes utasítást adott ki a nem orvos halottkémekek s az orvos halottkémekek számára, melyben a halál okok névsorát közli a végből, hogy ez uttal az abban megállapított elnevezéseket használják a halottkémi jelentés kitöltésénél.

† Bánáti Edéné. A szintársulatnak gyásza van. Egy közszeretethen álló tagja Bánáti Edéné, szül. Tóth Berta tegnap este 7 órakor agy szélhűdésben meghalt. Temetése hétfőn lesz, az elhunyt nő lakásáról s a szintársulat tagjai testületileg fognak megjelenni. Nyugodjék békével.

* Az iparos ifjak kirándulása. A nagyváradai ipartestület ifjúságának önképző egylete jövő hó 20-án, Szent István napján, táncszal egybekötött társas kirándulást rendez a Bihar megyei Dobrest és vidéke környékére. A kirándulásra vonatkozó részletes és érdekes programot a napokban bocsátja ki a rendező bizottság.

* RENDŐRI HIREK. Sólyom Imre nagyváradai lakos szép 6 hónapos esődör esikót talált Várad-Velenczén. Jelenleg a dolgozóházban őriztetik. Tulajdonosa jelentkezzék a rendőrségnél. — **Iványi István** helybeli hentesmester sógora Reviczki Lajos — ki csendes elmezavardott — tegnap este sógorától elszökött. Körrözik. — **Véresre verték** tegnapelőtt Nagy Sándor kömüves legényt a postásikátorban. Davola Ödön mészáros és Fánye Togyer. A tettesek állítólag bosszúból verték meg, mivel Nagy Sándor becsmérelte a Davola feleségét.

* Kettős gyilkosság. Varsauban a Kijók és társa sörfőzdében, Mloszevsky nevé elbocsátott könyvelő tegnap délután behatolt a gyár igazgatóság irodájába s ott az igazgatóval folytatott heves szóváltás után revolvért rántott és az igazgató Zarembo és fő részvényes Siedkére ötször rálőtt. A golyók mindegyike

talált és az igazgató holtan rogyott össze, míg a három golyót kapott fő részvényes élet és halál között lebeg. A gyilkost letartóztatták.

* A »Herkó Páter«-ből. A kitünően szerkesztett »Herkó Páter« mai számából vesszük át a következő jó izü apróságokat:

Érdekes eljegyzés. Iezig: Édesem, holnap megveszem a jeggyűrűt és . . .

Régike: De előre megmondom, hogy egy üzletben se fogsz olyan olesót és szépet kapni, mint a papánál.

Vámbéri legújabb könyvéből. Kivei pedig, kik még mai nap is léteznek, hallatlan kegyetlenségekkel tétettek el láb alól.

Vásár előtt. Gyurka cigány komájához: Kérd a lovamat 250 frtéért.

Szomszéd: Gebedjen meg a deg, ingyen se kell.

Gyurka: Tudom; de hadd mondhassam holnap a vásárban: itt siledjek el, ha tegnap nem kérték 250 frton.

* RÖVID HIREK. Kovásznán két nekidavult ló felborított egy szekeret és a benne ülő hetvennégy éves asszony olyan szerencsétlenül bukott ki, hogy azonnal meghalt. — **Bikalon** Kniesz János életuntságból felakasztotta magát. — **Jászberényben** Szabó Margit tizenkét éves leány fürdés közben a vályogvető gödörbe fult. — **Dombóváron** Friedrich János vasuti munkást a vonat elütötte és mindkét lábát szétronsolta. — **Kovácsnán** Salamon Ferencz gazdaembert oly szerencsétlenül rugta meg a lova, hogy menten szörnyet halt. — **Kisvárdán** Sáros József napszámos lakásajtója sarkára felakasztotta magát.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 8-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

Vidéki levelezés.

Bihar, 1895. július 26.

T. Szerkesztő úr!

Vágner Soma m. keresztesi tanító 40 éves tanítói jubileuma f. hó 24-én megtörtént.

A jelzett napon délután 4 órakor a bihari r. k. esperes-plébánosól üdvözlő táviratot kaptott a jubiláns, volt tanítványaitól is érkezett néhány üdvözlő levél.

Este felé gyülekeztek a vendégek, ugy a helybeliek, mint a vidékiek, jóllehet nem nagy számban, mintegy 20-an, papok, tanítók, rokonok és jóbarátai az ünnepeltnek, férfiak és nők vegyesen.

Esti 8 órakor Alacs Károly helybeli plébános, mint r. k. iskolaszék érdemes elnöke nyitotta meg az ünnepélyt, — mely egészen házias volt, — meleg szavakban üdvözölve a 40 éves jubiláns tanítót. Ezt követték a jelen voltak hosszabb, rövidebb üdvözletei. Ezek végeztével Vágner elrészvényülten köszönte meg a jókívánatokat, melyekkel őt elhalmozták. Jól esett lelkének a megtiszteltetés, mely őt egészen felvillanyozta.

E szép, házi ünnepélyt a szokásos társas vacsora követte, mely vig hangulat közt ment végbe. Igen szép felköszöntöket mondtak a furta esperes-plébános, és a mezőpeterdi plébános, akik lelkes szavakkal esetelték a tanítói hivatal magasztosságát és nagy horderejét.

Az egybegyűlt társaság késő éjjel távozott a jubiláns tanító barátságos köréből, kedves emléket vive magával.

csak azon körülmény, hogy egykori gazdagsága a tengerhullámokon (szép asszonyok, jó pezsgő, no meg börze spekulációk) eluszott, hanem az is, hogy szíve nemes hajlamai kielégítésében a házasságban sem szerette az állandóságot.

Vagy hogy tán csak nem volt ebben elég szerencsés.

Első nejétől ugyanis házasságtörés alapján vált el.

Ebben is pechje volt, mert alig történt meg a vállás, mely sok pénzébe került — gőzerővel ment, — az asszony állítólag meghalt.

Második nejétől pedig, kinek Viktor fiát, nem csak az ő, de az egész város büszkeségét köszöni, azért kellett elválnia, mert — furcsa — ez is házasságtörésben volt bűnösnek kimondandó.

Megszökött egy szép komédiással, miben úgy mondják régi hajlamait követé, mik ellenállhatatlanul a színpadhoz visszavonzották.

Igaz, hogy előbb nagy szolgálatot tett férjének. Mikor ugyanis ama bizonyos tengerhullámokon (miken az asszony is szívesen ringatózott) eluszott a nagy vagyon, a még mindig szép asszony személyes közbenjárása ellenállhatatlan varázsereje által jutott az akkor már virágzó nép bank szolgálatába, hol aztán ernyedetlen szorgalma, puritán becsületessége és, a mi fő, főlebbvalói iránti megbecsülhetetlen szolgálatkészsége és vak engedelmessége által csakhamar a feltétlen bizalmat vívta ki. Mikor aztán ismét szép vagyonra tett szert (persze ellenei ezt is börzespekulációknak tulajdonítják) a bank vezérigazgatói állását nyerte el.

Hogy minő nemes önzetlen jellemű gentleman volt, legjobban az ilusztrálja, hogy második nejének volt férjét a bank tisztviselői közé hozta be, ki kitűnő tulajdonai és kifogástalan magaviselete érdemein a pénztárnok-ságig vitte fel.

Még tovább is vihette volna, ha szerencsétlen hirtelen elme zavar egy őri-zetlen pillanatában főbe nem lövi magát.

Miként jutott az irigység rosszakaratu rágalma mindez adatokhoz, s egyáltalában mindezekben mi volt az igaz mi a koholt, ki tudná megmondani? Hisz a rágalom hiénája felturja a feledés rég behantolt sirjait is, s a halottakat is szétmarczangolja. — — —

Nagyságos (megillette e czim a hajdani képviselőt és földbirtokost) Cserei Cserey Gábor vezérigazgató pedig, a mint délben kiürültek a hivatalosobák lázas sietséggel rohant a pénztárszobába.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Küzdelen a néppárt ellen.

Budapest, július 27. (Saját tud. táv.)

A néppárt ellen megindított hajszaának következménye a választói jognak oly nagymérvű elkobzása, aminőt más választások előtt nem tapasztaltunk. Legujabban a következő eseteket jelentik:

Morva-Szt-János községben 21 választó neve lett teljesen elferdítve a választók lajstromában. Kukló, Bur-Szent-György és Bur-Szt-Péter községekben 81 választónak neve és kora helytelenül lett feljegyezve. Szent István községben 51 választó fosztogatott meg választói jogától. Rohrbach községben az odaváló jegyző goromdaskodás között egyszerűen megtagadta a névjegyzék felmutatását. A fenti községekben a kort úgy jegyezték fel, hogy az ellenzéki választóknál 15—20 év különbség van.

A nagy-komlói választókerületből (Torontálmegye) a náköfalvi választókból 50 polgárt a nagykikindai választókerületbe vették fel és így a nagy-komlói kerületben (a melyhez tulajdonképpen tartoznak) választói joguktól megfosztattak.

A vágyecsei kerületből Vágyecse és Tornócz községekben a cenzus jogtalan felemelése folytán 11 választó ütettet el a választói jogától.

Magyar- és Német-Diószegen (Pozsony-megye) 10 választót hagytak ki jogtalanul a névjegyzékből.

Tardoskéd (érsekújvári kerület) nagyközségben 127 olyan embert hagytak ki a névjegyzékből, a kiknek a választói törvény szemeltartását joguk van hozzá.

Gután (ócsai kerület) vagy 100 választót hagytak ki a lajstromból.

Visnyóvén 18, Turon, Trnovén és Roszinán 110, Zavodjén 30, Sztarzsón 10, Zsolnán 40 és a liethavai plébániához tartozó 10 kis községben 260 választót kihagytak. A választókerület többi községeiben is különösen a rajeczi völgyben szintén igen sok választót fosztottak meg szavazati jogától, kivéve a Facskó és Frivald községeket, mert ezekben a választók Popper uradalom befolyása alatt állanak. Óriási az elkeseredés, a nép azt mondja, hogy ha a választó jogától ily könnyörtelenül megfosztották, tömegesen fogja megtagadni az adó kifizetését. Így csinálja Bánffy-kormány Szalovszky-féle pasáival a paczifikációt, így egyengetnek utat az egyházpolitikai reformoknak.

A pápa a szocializmus ellen.

Róma, július 27. (Saját tud. távirata) A pápa körlevelet intézett a belga püspökökhöz a Belgiumban rendkívül elhárpózott szocializmus ellen. A körirat e szavakkal végződik: Egy szívvel-lelékkel azon legyenek, hogy összes törekvéseik és erőik a szocializmus gonoszsaága ellen irányuljanak, amelyből szembeszökőleg a legnagyobb bajok és károk származnak. Mert az szüntelenül erőszakos terveket kovácsol a vallás és az állam ellen, egyaránt megbolygatja az emberi és isteni jogokat és állandóan azon van, hogy az evangéliumi jótéteményeket eltörölje. Eme nagy veszedelem ellen gyakran és hevesen emeltük fel szavunkat, amit eléggé bizonyítanak a parancsok és intelmek, melyeket a Rerum novarum levelünkben adtunk. Ennélfogva szükséges, hogy a jók valamennyien, pártkülönbség nélkül, erre irányozzák figyelmüket, hogy t. i. a keresztény igazságért, igazságosságért, szeretetért törvényszerűen harcolva, megóvják Istennek és a hazának szent érdekeit, melyekből a közjólét és boldogság fakad.

Az állam pénzügye.

Budapest, július 27. (Saját tud. táv.) A folyó év második negyedében az állam bevételei némileg fokozódtak, de az a csekélyke bevétel-szaporulat még korántsem üti helyre a múlt évnegyed milliókra menő hiányait. A kedvezőbb alakulás aránylag oly elenyészően csekély, hogy az állami bevételek a második negyedben is sokkal csekélyebbek a múlt évi bevételeknél, s mélyen alul maradnak az ideai előirányzat összegein is.

Lázongás Macedoniában.

Konstantinápoly, július 27. (Saját tud. táv.) Török kormánykörökben kijelentik, hogy teljesen alaptalanok a Bulgáriával határos kerületekben állítólag ta-

paszthalható aggasztó helyzetről szóló hírek. Igaz ugyan, hogy egyes kerületekben néhány banda garázdálkodott, de azokat a török csapatok mindig megverték és szétkergették. Az a hír, hogy egy, vagy több községet bevettek vagy elpusztítottak volna, épp oly kevéssé igazak, mint azok a jelentések, hogy a konstantinápolyi helyőrség 6000 embere parancsot kapott volna, hogy álljon, készen az indulásra, és hogy a bolgár csapatok győzelmet arattak volna a török csapatok felett.

Stambulov gyilkosai.

Budapest, július 27. (Saját tud. táv.) Lüttichből jelentik, hogy az ott tanuló Tufekcsiev bátyjától Szófiából levelet kapott, amelyben Tufekcsiev azt állítja, hogy a gyilkosságban teljesen ártatlan és hozzáteszi, hogy a megindított vizsgálat eddig oly kevés adatot derített ki a gyilkosok helyes irányban való nyomozására, hogy azok kézrekerítése talán sohasem fog sikerülni.

Szófia, jul. 27. (Saját tud. távirata). Sztambulov gyilkosai ellen indított vizsgálat semmi újat nem hozott napfényre.

A hivatalos lap mai száma hozza Tufekcsiev-nek az államvasutak mérnöki karától való elbocsátását.

K ö z g a z d a s á g.

A gazdaközönség figyelmébe.

A Debreczenhez közel eső Tépe község a sertés ki- és bevitelre nézve zár alá helyeztetett, mert ott a sertés-orbánccz járványszerűleg fellépett.

A koronaértékű ezüst-, nickel- és bronzérmek veretése és forgalma. A hivatalos lap közzéteszi az állami számvéviszéknek a folyó 1895. év II. negyede végeig vert, forgalomba hozott a készletben maradt ezüst egy koronások, valamint a koronaértékű nickel és bronz váltópénzek állandékáról szóló kimutatást. E kimutatás szerint ezüst egykoronásokban a folyó év I. negyede végeig 41.589,983 korona, a II. negyedben 5.406,886 korona s így ezen évnegyed végeig egészben 49.996,299 korona érték veretett. Ebből a jelzett időszakban kiadtván 42.265.467 koronáérték, a készlet a folyóév II. negyede végével 4.731,402 koronát tett. Az ugyanezen idő alatt vert 20 és 10 filléres nickel váltópénz értéke 18 millió korona volt, melyből 14.464,280 korona 40 fillér a forgalomnak adtván át, készletül 3.535,719 korona 60 fillér maradt. 2 és 1 filléres váltópénzben 2,864,022 korona 59 fillér érték veretett, forgalomba bocsátott pedig 1,098,618 korona 20 fillér, úgy hogy a készlet 765.404 korona 39 fillér volt.

Sorsolás. A magyar jelzáloghitelbank 3%-os nyereménykötvényeinek f. hó 25-én tartott kisorsolása alkalmával a 100.000 frtos főnyeremény a 2204 sorozat 4. sz. sorsjegyre, a 2500 frtos nyeremény a 78 sor. 54 sz. sorsjegyre esett, egyenkint 1000 forintot nyertek: 251 sor. 94 sz., 3487 sor. 95 sz. és 1668 sor. 45 sz., egyenkint 200 frtot nyertek: 2737 sor. 100 sz., 1299 sor. 86 sz., 2845 sor. 3 sz., 1638 sor. 59 sz., 2458 sor. 30 sz., 291 sor. 82 sz., 508 sor. 42 sz., 3192 sor. 4 sz., 907 sor. 76 sz., 2499 sor. 41 sz., 2151 sor. 59 sz., 2613 sor. 4 sz., 3060 sor. 4. sz., 2966 sor. 15 sz. és 1156 sor. 82 sz. A 110 frtos (220 koronás) díjhuzásban kihuzattak a 3110 sorozat összes számai 1—100-ig.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. július 26.

Budapest, július 26. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak. — a vételkedv mérsékelt volt és szilárd irányzat mellett 20.000 q. hazai búzát 2 $\frac{1}{2}$ —5 magasabb áron vásároltak.

Idegen búzában nem volt forgalom. Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.45—5.52 $\frac{1}{2}$ frton Budapesten.

Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli. Árpa irányzata megszilárdult. Elkelt 7 $\frac{1}{2}$ —8 frton. Zab irányzata valamivelszilárdabb. Elkelt 6.50—6.10 forinton.

II. Határidőzlet. Amerika tegnap 4 $\frac{1}{2}$ centt. olcsóbb áremelkedést jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Árak marokkói háborus hírekre 6—8 krral javultak. Később azonban 2—3 krral visszaestek.

Előfordult kitések: buza ősze 6.52—6.55 frt ősze 5.60—5.66 frt, tengeri július—augusztusra 5.96—5.98 forinton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.96—5.98 frt, zab ősze 5.66—5.70 frt, káposzta-repeze augusztus—szeptemberre 9.50—9.60 forinton. Zárlatkor maradt: buza ősze 6.59—6.61 forinton, rozs ősze 5.60—5.61 frton, tengeri júliusra—aug-ra 5.96—5.98 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.96—5.98 frton, zab ősze 5.66—5.68 frton, káposzta-repeze augusztusra—szeptemberre 9.55—9.60 forinton.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, július 25. Készlet: 29.112 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 36—37 kr.; közép: 34—37 kr.; Fialat nehéz: 50—52 kr.; Fialat közép 48—50 kr.; Fialat könnyű 47—48 kr.; Szerbiai nehéz 49—50 kr.; közép 49—50 kr.; könnyű 48—49 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. július 29-én.

Magyar aranyjárdék 4%	123.20
Magyar koronajárdék	99.75
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	125.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	103.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	122.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.25
Italmérési jog megváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyeremény sorsjegy-kölesön	158.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	146.25
Osztrák járadék papírban	100.50
Osztrák járadék ezüstben	100.76
Osztrák járadék aranyban	123.50
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztr. államsorsjegyek	156.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1010.—
Magyar hitelbank részvény	488.25
Osztrák hitelintézet részvény	401.21
Osztrák-magyar államvasuti részvény	431.50
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	962.—
Német birodalmi márka	59.15
London vista	121.10
Paris vista	48.10
20 márkás arany	11.89

SZINKÖR NAGYVÁRADON

Nagy béreltszűnet. V. Kis béreltszűnet.

Ma, Vasárnap délután fél 4 órakor leszállított hely-
árrakkal béreltszűnetben

A két árva.

Színmű.

Az előadás kezdete délután fél 4, vége fél 6 órakor.

Nagy bérelt 86. sz.

V. Kis bérelt 6. sz.

Páros

Páros.

Uj népszínmű népszínház műsorából.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal béreltfolyamban

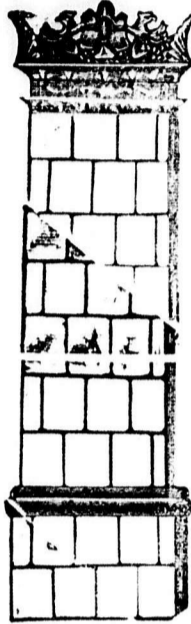
Az asszony verve jó.

Eredeti népszínmű.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Majolika kályhák, kandallók és takarékos tüzhelyek.

Majolika kályhák, kandallók és takarékos tüzhelyek.

Majolika kályhák, kandallók és takarékos tüzhelyek.

SCHWARTZ JAKAB

élesdi agyagipar telepének

bizományi raktárát átvéve tisztelettel felhívom a nagy-
érdemű közönség figyelmét a **fő-utcai üzletben**
készletben levő mindennemű majolika és magas tűzálló
agyagból készült s minden színben előállított

diszes és egyszerűbb kivi-

194 1—0 **telü kályhákra,**

amelyek nállam

a legjutányosabb árban kaphatók.

Kitűnő, kevés anyaggal járó fűtésért, kifogástalan anya-
gért és tartósságért a gyár szavatosságot vállal.
Javításokat és esetleges átalakításokat a gyárnak hely-
ben lakó szakembere eszközli.

Kívánatra képes árjegyzéket küldök.

Preis Mihály és fia butorkereskedő.
Fő- és Apáca-utca sarkán.

Kitüntetve az 1891. évi agyag, aszfalt, ezement és kőipar kiállításon.

FÖLDVÁRY VILMOS

egész ujonnan gépekkel berendezett műfestészeti és vegyészeti mosóintézetet
rendeztem be, hol személyes vezetésem alatt készülnek el a megrendelt munkák.

Nagyváradon, Lovas-utca, 640. sz. (a nemzeti hid mellett.)

Kényelem szempontjából felvállaló helyiségeimet **Bémer-tér, Fő-utca, Karaguj-ház** rendeztem be.

A vegyi mosásban minden tárgy bármilyen gazdagon díszített is (csipke vagy más díszítés) fejtelten állapotban tisztítatik, teljesen mindegy, hogy az illető szövetnek milyen minősége és színe van. A tisztított tárgyak visszanyerik eredeti színüket, ismét ujak lesznek és a kiszolgáltatás után azonnal használatba vehetők.

Csipkefüggönyök a legolcsóbb árban tisztíttatnak és fehérítetnek, vagy kívánat szerint bármely színre festetnek. Mindenféle butorszövetek színfelelevenítésre vagy újra festésre elvállaltatnak.

Vegyi mosásra elfogadtatnak: Férfi-, női-, gyermek- és egyenruhák, színházi öltözékek, egyházi ruhaneműek, nyakkendők, szőnyegek, butor-
szövetek, terítők és többféle színezéssel ellátott himzések, bársony öltözékek, különféle arany-, ezüst-, bársony-, selyem- vagy bármilyen díszszel
ellátott tárgyak is.

Női fekete gyapotruhák oliv, barna vagy sötétzöld színre festhetők. — Finom selyem öltözékek a legajánlhatóbb módon, világos ruhák
bármilyen divatos színre festhetők.

Gyászruhák haladéktalanul elkészítetnek. Alkalmi ruhák 24 óra alatt készítettnek el.

Miután helyben *eddig egyedül vagyok,* ki ezen **vegyészeti műtisztítás és Detacherozás** (pecsét tisztítás) **ipar-
szerűleg megtanultam. bel- és külföldön huzamos ideig a legnagyobb festő- és tisztító-intézetekben** működtem,
képes vagyok az ezen szakmába vágó munkáknak a legmagasabb igényeknek is megfelelni, és ez által azon kellemes helyzetbe is
jutottam, hogy egy régen érzett hiány pótlására határozottam el magamat

a vegyészeti tisztítás kézikönyve

kiadásával, mely e téren valóban hűzgapótló munka. — El ne mulassza tehát senki, kézi könyvemet, **melynek ára 3 frt** megsze-
rezni, különösen kinek érdekében áll, ugymint **ruhatisztítók, szabók, háziasszonyok és mosónők** ezen könyvecskét, mely az alant
felsorolt mosás és tisztításról a legjobb utbaigazítást adja.

Kézikönyvem a következő vegyészeti tisztításról ad utbaigazítást:

1. Vászón- és pamut, ugy mint fehérnemű stb. fehérítése.	6. Világos vagy virágos karton vagy szatén mosása.	14. Az összes vegyészeti tisztítás.
2. Fehér gyapju és selyemkelmék mosása és fehérítése.	7. Színes selyemkelmék mosása.	15. A már használt piszkos benzin tisztítása.
3. Himzett tárgyak legezelszerűbb mosása.	8. Világos színű gyapjuszövet mosása.	16. A Detouchirozás vagy az összes pecsét-tisztítás.
4. Fehér csipkefüggöny tisztítása.	9. Férfi ruhák mosása.	17. Pecsét-tisztító szappan készítése.
5. Fehér selyem csipke és fityol mosása és fehérítése.	10. Strucztollak mosása és fehérítése.	18. Finom kékítő készítése.
	11. Kimosott tárgyak keményítése.	19. Kimosott vagy kifakult világos színű ruhák felfestése.
	12. Színes szőnyegek tisztítása.	
	13. Fehér glagé kesztyű tisztítása.	

Kapható a szerzőnél: Földváry Vilmosnál, Lovas-utca 640. szám.

Oly egyének, kik a vegyi mosást, a **Detarichozást** (pecsét tisztítást) praktikusán óhajtanak megtanulni, azt nálam rövid idő alatt és **csékely díjazás mellett** megtanulhatják.

Kiadó lakások.

Az Apáca-utca 3-ik számú bérházban
(ahol a „TISZANTUL” szerkesztősége és kiadó-
hivatala van)

nagyobb és kisebb lakások

folyó évi augusztus hó 1-ére

180 17-0 kiadók.

Értekezhetni **Dr. SCHWEIGER EDE**
ügyvédnél Apáca-utca 383—18. szám.

Fröhlich József

MÉZ- ÉS VIASZÁRU-ÜZLETE NAGYVÁRADON.

Ajánlom a Főt. kath.
Plébános urak b. figyel-
mébe kitűnő minőségben
és az egyház rendeletei
szerint **valódi tiszta**
méhviaszból készített
templomi és egyéb viasz-
gyertyáimat.

Alapított 1835.

Elsőrendű valódi tiszta oltár-méhviaszgyertya 1 kgr.
3 frt.

Elsőrendű husvéti-méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt 60 kr.
Sárga oltár-méhviaszgyertya, a nagyheti egyházi
szertartáshoz és gyászistentisztele-
tekhez 1 kgr. 2 frt 20 kr.

Másodrendű méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt.

Műviaszgyertya 1 kgr. 1 frt 60 kr.

Gyújtó viaszgyertya, nem csepegtet, 1 db 10 kr.,
1 kgr. 2 frt.

Finom tömjén 1 kgr. 1 frt 20 kr.

Részletes árjegyzékkel kívánatra —
bérmentve szolgálok. — Bármely fajta
viaszgyertyámat, 5 kilogramm mennyiségtől
kezdve, bármely postaállomásra díjmen-
tesen csomagolva, bérmentve szállítom.

Czégem számos előkelő kitüntetéssel
és elismerő-levéllel rendelkezik.

Teljes tisztelettel
(44) 0-13 **FRÖHLICH JÓZSEF.**

Egy ügyes fiu tanulólul fólvétetik.

Tejeladás.

A nagyváradai I. sz. káptalani
uradalom micskei gazdaságából na-
ponkint literes és félliteres bedu-
gaszolt palackokban, kifogástalan
minőségű, egészséges tej fog Nagy-
váradra a vevők részére beszállít-
tatni.

Megrendelést elfogad az urada-
lom központi irodája Barátok-utca
804. sz. a. s ugyanott az eladás
feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,
uradalmi igazgató.
(2) 0-34

SZABÓ GYULA

Első nagyváradai gőz- és
vizerőre berendezett mű-
festő és vegyészeti ruha-
tisztító intézete.

Nagyvárad, N.-Körös-utca 720. szám,
saját ház.

Fiókvállalat Zöldfa-utca, „ZÖLDFÁ” kávéházzal szemben.

Bátor vagyok a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint azon szeren-
esés helyetbe jutottam, hogy **König K.** budapesti műfestő és vegytisztító-gyáros ur helybeli fiók-
vállalatának az összes raktáron levő munkáit és berendezéseit átvettem, abból kifolyólag üzletemet
oly erővel gyarapítottam, hogy a legmagasabb igényeknek is megfelelek. Törekvésem odairányul,
hogy a nagyérdemű közönség bizalmát és irányomban való pártfogását kiérdemeljem, ezért elha-
tároztam, hogy az eddigi árakból 30%-os engedménnyel fogom az eddig nélkülözött legsikeresebb
festészet- és vegyészeti tisztításokat eszközölni.

Intézetemben vegyészeti tisztításokat, teljesen bontatlan állapotban: Uri- és fiu-
öltönyök, női- és gyermek-ruhák, mindennemű himzett munkák, katonatiszti ruházatok mindennemű
egyenruhák, egyházi ruhák, sálók, belépők, csipkék, szallagok, selyem- és bőrkeztűk, napernyők,
tollak, szarvasbőr nadrágok, színházi ruhák, csipke- és tunisz függönyök, szobaszőnyegek, butor-
szövegek.

Mind ezen tárgyak gőzöltési festéssel kívánatszerinti színre, mintaszerint a legsikereseb-
ben festhetők. Felsőzör, satin, vagy creton kelmék a festés után a legdivatosabb mintanyomatokkal
láthatók el.

Tájékoztul alább jegyzem az egyes tárgyak vegyészeti tisztításáért számítható árakat
egy férfi-öltöny javítással 1 frt 50 krtól feljebb, tisztí (Peásevics) nadrág 70 kr., vászon nadrág
40 kr., blous 1 frt 50 krtól feljebb, napernyő 80 kr., keztű és nyakkendő 15 kr., csipke-függönyök
tisztítva vagy butorhoz illően festve 30 krtól feljebb.

A szintársulat t. tagjai részére: férfi-öltönyök 1 frt 40 krtól, női ruházatok, alj és blous
1 frt 40 krtól feljebb, különleges darabok mélyen leszállított árban. A tisztított tárgy az átadás
után azonnal használatba vehető. Előforduló gyászesteknél, ruhák haladék nélkül festetnek. Postai
megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nem mulasztom el a nagyérdemű közönségnek egyidejűleg az irántam tanúsított eddigi
szíves pártfogását megköszönni s kérem továbbra is engem ebben részesíteni.

Teljes tisztelettel

SZABÓ GYULA,

ruha vegytisztító és műfestő.

(157) 8-20

KERESKEDELMI TANINTÉZET

(KERESKEDELMI AKADEMIA)

N A G Y V Á R A D O N.

Az országos kereskedelmi akademiákkal egyenrangú és jogu szakiskola. All 3
osztályból. Nyilvánossági és egy évi önként sségi joggal felruházva.

A nagyváradai kereskedők új és fényesen berendezett palotájában, előkelő családok
fiai részére a modern szakképzés minden követelményeinek megfelelően berendezett

internátussal.

Végzett növendékek a bel- és külföld legnagyobb vállalatainál
helyeztetnek el.

A tanév 1895. évi szeptember hó 1-én nyílik meg.

(190) 6-15

PROPPER N. JÁNOS,
igazgató.

Templom-orgonák és zongorák

(hazai saját készítmény)

különböző szerkezet- és minőségben előnyös feltételek mellett
állandóan raktáron kaphatók.

Minden ezen szakmába vágó **javitások** és **hangolások**

JÓTÁLLÁS MELLETT

pontosan eszközöltetnek, és már használt hangszerek cserében felvétetnek.

VÉGH B. KÁROLY

cs. és kir. kizár. szabad. zongora- és orgonagyártó,

(192) 1-4

Budapest, VII. Király-utca 85. sz.

**!! Kedvező alkalom
olcsón vásárolni !!**
előre haladott idény miatt
fürdőöltönyök,
köpenyek,
usznadrágok,
satin és flanel Tourista ingek,
posztó- s szalmakalapok,
sárgabőr és brunner cipők,
férfi és női napernyők,
kesztyük és harisnyák
eredeti gyári árakban
(182) 4-5 kaphatók

Olasz! Forrácz!
Nagyváradon
Fabry Testvérekkel

A Szent-László (Püspök) gyógyfürdő
disztermében
f. évi augusztus hó 4-én, vasárnap
a szegény betegek javára tartandó jótékonycélu
tánczvizgalomra
a n. érdemű közönséget tisztelettel meg-
hívja a

fürdőigazgatóság.

Belépti díj 50 krajczár.

Kezdete fél 8 órakor.

Jegyek előre válthatók Nagyváradon Kiss Dá-
vid üzletében és a Püspökfürdői pénztárnál.
(193) 1-4

Magyarország sok száza menő ásványvizei
között

a „Gieshübl” viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS”

rendkívül szénsavdús és páratlanul tiszta égvényes
savanyúvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb
ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: . . . a bodoki „Matild-
forrás” vize a legtisztább és legértékesebb égvényes
ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicar-
bónát- szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló
természetű (Gieshübl, radeini, preblai, bilini krom-
dorfi, luhi Margit stb.) vizeké. Kitka nagy szabad- és
félíg kötött szénsavtartalmának s kitünő kezelésének
tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyó-

gító ezélokra használva érvényre jut a víz minden
alkotó része . . . . .

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

. . . . . a bodoki Matild víz kitünő hatással van az
emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedt-
ség, tüdőhurud ugyancsak javulnak mellette. Vérke-
ringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajok-
nál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Étvendi
italul és járványos időben ivóvíz helyett használva,
megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy
tisztán magában használva a „Matild” víz igazán
pompás ital.

Arjegyék és a víz leírása szívesen küldetik.

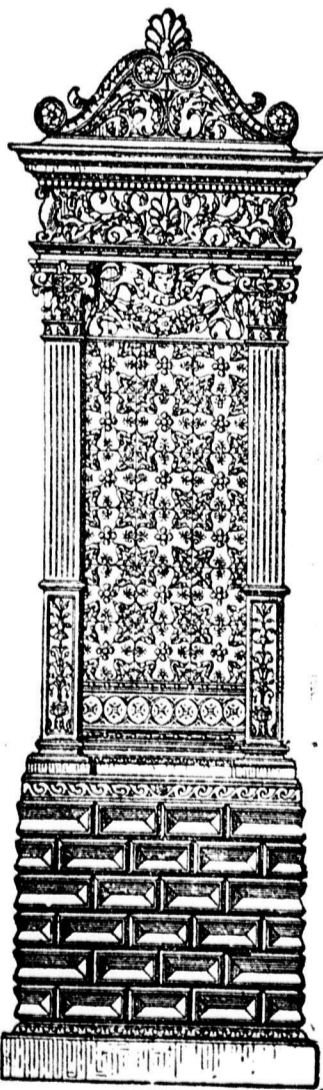
Arak Nagyváradon áveggel együtt egy liter 17
kr., fél liter 13 kr.

Nagyvárad főraktár **Wurst József** fűszer- és
csemege kereskedése: kapható továbbá minden ásvány-
víz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel 175 18-0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmege) **Bodok** (Háromszékmege.)

TÓTH LAJOS
Hardtmuth-féle porcellán és majolika,
ugyszintén saját készítményü
tűzálló kályha, kandalló, takaréktűzhely és fürdőkád
NAGY RAKTÁRA
NAGYVARAD, Kis-Fürdő-utca 466. szám a. (Saját ház.)

TELEFON ÖSSZERÖTTETÉS!

Van szerencsém becses tudomására hozni, miszerint Nagyváradon, Kis-
Fürdő-utczán (saját ház) évek óta fennálló **KALYHA-RAKTÁRAMAT**
magnagyobbítottam és a Hardtmuth (Budweis) céggel való előnyös üzleti össze-
kötéseimmél fogva azon kellemes helyzetben vagyok, hogy ugy a saját,
valamint a külföldi gyártmányu legjobb minőségü

kandallók, kályhák, takaréktűzhelyek és fürdőkádak

készítését a legolcsóbb árak mellett eszközölöm és árusítom el.

Régi kályhák, takaréktűzhelyek átrakását és javítását pontosan teljesítem.
Ez alkalommal felhívom becses figyelmét

**a Hardtmuth-féle kályhák, kandallók,
takaréktűzhelyek és fürdőkádakra,**

melyekből helyben kizárólag *csak én vagyok jogosítva raktárt tartani.*

Ennélfogva ugy a helybeli, valamint a fővárosi ezégek bármelyikével
csin, választék és olcsóság tekintetében versenyzem.

Kályháim jósága, tartóssága és fűtő képességeért teljes szavatosságot
vállalok.

Elvem törekvésemmel oda juthatni, hogy a mai előhaladott korszellem
igényeinek jöminőségü és izletes kivitelben, megfelelő szolid árak és pontos
kiszolgálással megfelelhessenek.

Azon reményben, hogy e nembeli szükségleteit nálam fogja beszerezni,
becses pártfogását kérve, maradok

kitünő tisztelettel

Tóth Lajos,

kályhás.

(85) 21-25

